

Луцький район
Луцька міська територіальна громада

Департамент освіти Луцької міської ради
Центр професійного розвитку педагогічних працівників
Луцької міської ради

**Комунальний заклад загальної середньої освіти
« Луцький ліцей №3
Луцької міської ради Волинської області»**

На уроки з казкою

Левчук Світлана Петрівна

Луцьк - 2022

Упорядник :

Левчук С.П. - вчитель початкових класів КЗ ЗСО « Луцької ліцей № 3 Луцької міської Волинської області».

Збірник складено до чинних програм та підручників. Він присвячений особливостям навчання через казку на уроках у початкових класах в контексті НУШ. Підібраний матеріал має практичне значення. Містить деяку кількість казок для інсценізації на уроках та прислів'я, завдання для розвитку словникового запасу, пам'яті, театральних здібностей у здобувачів освіти. Орієнтований на потреби учнів у освітньому процесі.

Видання є корисним доробком для опрацювання та використання у професійній діяльності вчителів початкових класів, вихователів ГПД.

Рецензенти :

Дусь Н.В. – вчитель – методист, спеціаліст вищої категорії, вчитель початкових класів КЗ ЗСО « Луцький ліцей № 3 Луцької міської ради Волинської області» .

Каптур Г.А. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії і методики початкової освіти ВНУ імені Лесі Українки.

Розглянуто та схвалено методичною радою
КЗЗСО « Луцький ліцей № 3 Луцької міської ради Волинської області»
(Протоколом № 3 від 29.12.2021)

ЗМІСТ

Вступ	5
Казкові перлинки	9
Конспект уроку « Щоб здоровим зростати, корисну їжу треба вживати!».....	54
Список використаної літератури.....	61

Казка – шлях до знань,

До нових відкриттів.

Пустила фея золотий клубок,

За ним у слід у світ пішла дитина.

І розкривав простори кожен крок

І трепетала далеч лебедина.

Перелісками і лісами йшла,

А де дорога склалася надвоє, Дитину

нитка золота вела

Як друг незрадний до води живої.

М. Рильський

ВСТУП

Потік інформації, розвиток різноманітних форм масової культури, зростання темпу життя, розширення людських контактів, приводять до збільшення обсягу знань, необхідних для життя сучасній людині.

Дитина, котра тільки починає жити, ще не має достатнього досвіду та знань. Вона лише набуває їх, і від того, з яких джерел пізнаватиме світ, здобуватиме знання залежить її майбутнє. Бажано, щоб одним з найголовніших таких джерел стала книга.

Сьогодні весь світ занепокоєний зниження рівня дитячого читання — це одна з найболючіших проблем. Чому ж діти не хочуть читати? Причини всім нам відомі: надмірне захоплення телевізором, відео, комп'ютером; недостатня кількість цікавих книг, відсутність зацікавленості батьків до читання дитини. І тому читання перетворилося зі свята на обов'язок.

Однією з умов успішності дитини в школі є розвиток мовлення, комунікативних навичок. Але багато дітей, які приходять до школи, мають різні порушення мови. Кількість таких дітей зростає. Розвиток словесної творчості дітей – одна із дуже важливих і актуальних проблем на сьогодні.

Організація дитячої діяльності пов'язана зі сприйняттям художньої літератури та усної творчості, сприяє у дітей розвитку мислення, мовлення, уяви і чуттєвої сфери, залишається і на сьогоднішній день актуальним питанням, що вимагає подальшого вивчення.

У пошуку нових методів, спрямованих на вирішення цих проблеми, незаслужено поза увагою лишається такий ефективний і перевірений часом засіб розвитку словесної творчості як казка. Адже саме казка якнайкраще активізує дитячу творчість, уяву та увагу, служить зразком зв'язної розповіді і літературної мови, джерелом образів і сюжетів.

Термін “казка” походить від слова казати (казки розказуються). За часом виникнення казки належать до найдавніших форм народної творчості. Вони дуже популярні серед усіх народів світу й відзначаються захоплюючим сюжетом.

«Казка – це, образно кажучи, свіжий вітер, що роздмухує вогник дитячої думки і мови»

В.О. Сухомлинський

«Без казки – живої, яскравої, що оволоділа свідомістю і почуттями дитини, неможливо уявити дитячого мислення і мови».

В.О. Сухомлинський «Серце віддаю дітям»

Життя дітей безрозривно пов'язане з життям дорослих, але у дитини є своє, обумовлене віковими психічними особливостями бачення світу.

Казка – це найбільш популярний жанр художньої літератури серед дітей. Кожен казковий твір викликає у дітей певні емоції (радість, сум, обурення, переживання, співчуття). Це не просто здатність людини передавати ці відчуття, а здатність казки викликати ці почуття.

У наш час так важливо виховати ще й людину-патріота, людину-громадянина своєї Батьківщини. І казка найкраще справляється і з таким важливим завданням у вихованні молодших школярів.

Перебуваючи у сфері дитячого фольклору, вона зберігає архаїчні елементи, водночас плекає ідеали краси, милосердя, доброти, засуджує жадібність і нечесність. Казка органічно поєднує нашарування різних історичних епох (від витворів первісного сприйняття дійсності до символічного й філософського переосмислення), розробляє надзвичайно цікаві сюжети.

Різноманітні аспекти виховної системи казок, їх педагогічна спрямованість знайшли глибоке осмислення у творчості таких українських письменників і педагогів, як Г. Сковорода, І.Франко, С.Русова, Н.Забіла, О.Іваненко, В.Сухомлинський. Характерною в цьому плані є, наприклад, передмова І.Франка до збірки казок «Коли ще звірі говорили». Ставлячи перед собою суто педагогічну мету, автор висловив бажання, щоб на основі казок «наші діти в інтересі здорового і морального розвитку якнайдовше витали фантазією в тім світі простих характерів і простих відносин, у світі, де все видно ясно і симпатії не потребують ділитися. Відси вони винесуть перші і міцні основи замилювання до чесноти, правдомовності і справедливості, а надто любов до природи і охоту придивлятися близько її творам, прислухатися її таємній мові, чути себе близькими до неї, підглядати, а далі просліджувати її великі загадки».

Та як же привити любов до книжки? Що робити, щоб читання стало святом, а не нудним обов'язком?

Ефективність навчання в сучасній школі залежить від уміння вчителя обрати метод, прийом навчання в конкретних умовах для кожного уроку.

У початковій школі важливим методом навчання є гра, оскільки вона в більшій мірі відповідає їх віковим особливостям. Гра забезпечує перехід дитини від дошкільної освіти до усвідомленої і самостійної навчальної діяльності.

В одній з типових освітніх програм для початкової школи є змістова лінія «Театралізуємо», яка передбачає залучення учнів до сценічної творчості. Саме вона дає дітям змогу набути акторського досвіду, імпровізувати, вчить моделювати різні ситуації спілкування, сприяє розвитку емоційного інтелекту, творчого мислення, самосвідомості й само ефективності, вчить уміння мобілізувати себе та інших, долати бар'єри.

У роботі над казкою широко застосовуються прийоми інсценізації й драматизації, «розігрування» сцен в дійових особах.

Інсценізація або **Інсценівка** (лат. *in* — на і лат. *scaena* — сцена) — переробка літературного твору (прозового, поетичного) для постановки його на сцені або для радіо- чи телевізиви.

Під драматизацією розуміють передачу подій, розказаних у прозовому чи віршованому творі, у драматичній формі, тобто в особах. У цих випадках доречно скористатися масками, деталями костюмів героїв казок.

У своїй роботі з дітьми я часто звертаюсь до казки. А також використовую інсценізації казок на щоденні буденні теми, щоб привернути їхню увагу до звичайних подій, аби вони відчували, що від них залежить життя якоїсь тваринки, що діти можуть самі перетілитися у персонажів, стати героями і прийти на допомогу тим, хто цього потребує. Драматизація казки дає змогу працювати над

розвитком мовлення, розвитку вміння вести діалог, розвиває пам'ять, театральні здібності школярів.

Подана збірка дає можливість вчителю використовувати народні та авторські казки для інсценізації на різних уроках, віршована форма казок легко вчиться напам'ять дітьми. Театралізований урок допоможе школярам подивитися на літературний твір з різних точок зору. В ігровій формі діти опрацьовують твори, вчать визначати головних героїв, давати характеристику дійовим персонажам. Вони з великим задоволенням перевтілюються у героїв казок, розвивають свої акторські здібності. Лінгвістичні та математичні казки дозволяють дітям легше опанувати вивчені теми.

Прислів'я з поясненнями, підібрані до казок, містять у собі скарби народної мудрості. Вони допомагають влучно охарактеризувати людей чи ситуацію, визначити головну думку твору. Вживання цих висловів збагачує мовлення, робить його більш образним та красивим.

Драматизація казок на уроках сприяє не тільки всебічному розвитку дітей, а й прищеплює їм любов до книги.

Казкові перлинки

Інсценізації казок В. Сухомлинського «Соловей і Жук»

Автор : У садку співав Соловей. Його пісня була дуже гарна. Він знав, що його пісню люблять люди. Того й дивився з погордою на квітучий сад, на синє небо й на маленьку дівчинку, що сиділа в саду й слухала його пісню.

А коло Соловейка літав великий рогатий Жук. Він літав і гудів. Соловей припинив свою пісню та й каже:

Соловей: Перестань гудіти. Ти не даєш мені співати. Твоє гудіння нікому не потрібне. Та й краще, аби тебе, Жуче, зовсім не було.

Автор: Жук гідно відповів:

Жук: Ні, Солов'ю, без мене, Жука, неможливий світ, як і без тебе, Солов'я.

Соловей: Ну й мудрець! . — Виходить, що й ти потрібен людям? Ось запитаємо дівчинку, вона скаже, хто потрібен людям, а хто ні.

Автор: Полетіли Соловей і Жук до дівчинки та й питають:

Соловей: Скажи, дівчинко, кого треба залишити в світі

Жук: Солов'я чи Жука?

Дівчинка: Хай собі будуть і Соловей, і Жук,- відповіла дівчинка.

Автор Тоді подумала й додала:

Дівчинка: Як же можна без Жука?

Високо злетів, та низько сів. – Гордість.

(Людина, яка досягла певного успіху, не повинна загордитися, щоб не опинитися в гіршому становищі, ніж була.)

Хто чисте сумління має, той спокійно спати лягає. – Честь і гідність.

(Чесна і гідна людина завжди спокійна, тому що завжди чинить по совісті.)

Задер носа, що кочергою не дістанеш. (Говорять про гордовиту людину, яка не помічає нічого навколо себе).
Хто людям добра бажає , той і собі має.

Два метелики

Автор: Над зеленим лузком літали два метелики. Один білий, а другий червоний. Зустрілися, сіли на зеленому листочку та й хваляться. Білий метелик говорить:

Білий метелик : Мої крильця найкрасивіші, бо я схожий на білу хмаринку.

Автор: А червоний метелик і собі хвалиться:

Червоний метелик : Ні, мої крильця красивіші, бо я схожий на сонце.

Автор: Зайшло сонце, настала ніч. Обидва метелики посіріли.

Величається , як заєць хвостом.- Хвалькуватість.

(Кажуть про пихату і хвалькувату людину.)

Хвальби повні торби, а в торбах нема нічогою.

(Говорять про людину ,яка часто вихваляється, а насправді немає нічого особливого.)

Добрий товар хвалити не треба.

(Те ,що по-справжньому добре,не треба розхвалювати.)

Пелюстка і квітка

Автор: На грядочці виросла гарна квітка жоржини. Біла, як мармур, духмяна. Літають над нею бджоли і джмелі, беруть нектар. У квітці сорок дві пелюстки. І ось одна з них загордилася:

Пелюстка: Я найкраща. Без мене і квітка не квітка. Я найголовніша. Ось візьму й піду – що мені?

Автор: Напружилася, вилізла з квітки, скочила на землю. Сіла в кущі шипшини й дивиться, – що ж квітка робитиме? А квітка байдужки собі, усміхається сонцю, згукує до себе бджіл і джмелів.

Ішла собі Пелюстка. Аж зустрічає Муравлика.

Муравлик: Ти хто?

Пелюстка: Я – Пелюстка. Найкраща. Найголовніша. Без мене квітка не квітка.

Муравлик: Пелюстка? Знаю пелюстку я в квітці, а на двох тоненьких лапках не знаю.

Автор: Ходила Пелюстка, ходила до вечора і засохла. А квітка цвіте. Ось така, бачте, казка. Квітка і без однієї пелюстки квітка. А пелюстка без квітки – ніщо.

Хвалений борц надвір виливають.- Хвалькуватість.)

(Той , хто вихваляється , виявляється не спроможним зробити щось добре самому.)

Фіалка і бджілка

Автор: Подружили бджілка і фіалка. Фіалка в полі дивилась на світ своїм радісним фіолетовим оком. А бджілка жила у вулику. Багато разів на день прилітала бджілка до фіалки – брала пилок і нектар. Раділа фіалка своїй подрузі.

Та ось прилетіла бджілка, дивиться, а фіалка закрила свою квітку, схилила журливо голівку.

Бджілка: Чому це ти, фіалко, зажурилася? Чому квітку свою закрила? .

Фіалка: Ой, лети, бджілко, додому, бо негода наближається. Буде великий дощ.

Прилетіла бджілка додому. І справді, пішов дощ.

Вчасна поміч – як дощ згори.

(Добре ,коли допомога друзів приходить вчасно.)

Як будемо у дружбі жити – нас нікому не зломити.(Якщо люди – справжні друзі, вони допомагають одне одному і разом все здолають).

Лисиця й миша

Автор: У Лисиці народилося п'ятеро малят. Дуже любила їх Лисиця. Щодня ходила на полювання й приносила їм що-небудь смачне: то

пташку, то зайчика, то мишку, а то й жабеня чи жука. Одного разу побачила Лисиця недалеко від своєї нори мишачу нору. Ледве встигла заховатися Миша з мишенятами. Сіла Лисиця біля мишачої нори й чатує:

Лисиця: «Всеодно вийдеш, Мишо, з нори, або діти твої вийдуть. Ось я і схоплю вас».

Автор: Довго сиділа Лисиця. Вже Миші й мишенятам їсти похотілось, а вона все сидить. Ось і надумала Мишка злякати Лисицю. Говорить їй з нірки:

Мишка: Лисичко, тікай, Вовк з лісу біжить.

Автор: А Лисиця тільки посміхається.

Миша знову говорить з нірки:

Мишка: Лисичко, тікай, бо мисливець іде з рушницею.

Автор: А Лисичка собі тільки посміхається.

Тоді Миша як крикне:

Мишка: Лисичко, Вовк до твоїх лисенят у нору поліз!

Автор: Лисиця побігла рятувати лисенят.

Діти плачуть, а в матері серце болить.

(Кожна матір співчуває своїй дитині.)

Радий би дітям небо прихилити та їх зорями накрити.

(Батьки завжди готові все вробити задля своїх дітей.)

Лисиччук-Першокласник

Автор: У Лисиці був син — рудий Лисиччук. Він навчався в першому класі. Щоранку мама проводжала Лисиччука-першокласника до школи. Був Лисиччук не дуже старанний учень. Йому не хотілося зранку прокидатися, вмиватися, чистити зуби, снідати. Одного разу Лисиччук подумав:

Лисиччук: «Не піду я сьогодні в школу, мамо.

Автор: жалібно прошепотів він уранці,

Лисиччук: у мене зуб болить.

Автор: Він думав, що мама скаже: «Бідний мій Лисиччуче, лежи в ліжку, не ходи до школи, зараз я тобі солодкої кашки дам». Але мама сказала:

Мама-лисиця: Зараз я сходжу по ведмедя — зубного лікаря. Він прийде і вирве хворого зуба.

Автор: Лисиччук перелякався. Кому це приємно, коли в тебе виривають зовсім здоровий зуб. І він сказав мамі:

Лисиччук: Мамо, в мене вже перестав боліти зуб. Я піду в школу. Але спочатку вмийюсь, почищу зуби й поснідаю.

Автор: Мама усміхнулась і сказала:

Мама-лисиця: От і добре, що недуга пройшла. А солодка каша вже готова.

Хто пізно встає, у того хліба не стає.- Лінь

(Хто лінується працювати, той не буде мати достатку.)

« Як білочка дятла врятувала»

Сорока : Скре-ке-ке, скре-ке-ке..
Лихо сталось в нас таке.
Хотіла б сьогодні я вам розказати,
Як білочка дятла змогла врятувати.

Серед зими потепліло, пішов дощ.
А потім знову все замерзло.
Вкрились льодом дерева,
Обледеніли шишки на ялинках.

Нема чого дятлові їсти.
Стукає об лід, а до кори не дістає.
Б'є шишку, а зернята не вилущуються.
Сів і плаче, бідолаха.

Дятел: А – а – а !Що ж мені робити? А-а-а!
Як же мені тепер їжу дістати?
Як цю холодну зиму перезимувати?

Білочка : Хто це так плаче?
Це ти , дятлику?
Чому ти плачеш?

Дятел : Нема мені чого їсти, білочко!
Кора льодом вкрилась,
Шишки замерзли.

Білочка : Так, це справді біда.
Мені тебе шкода.
Та ти не плач .
Я допоможу тобі, побач.

Ось тобі ялинова шишка.
Я заховала її в себе в дуплі.
Їж на здоров'я!

Дятел : Білочко, дякую тобі!
Від голодної смерті мене ти врятувала.
Другом справжнім ти для мене стала.

Сорока: Повчальна історія ця, любі друзі!
І висновки з неї зробити ви в змозі!

Друзі пізнаються в біді.

(Лише в горі та біді можна зрозуміти, ким є твій друг. Чи готовий він прийти на допомогу в лиху годину.)

Рибка і жабка

Автор: У ставочку за ліском де латаття біле,
Жабка із карасиком жили не тужили.
Завжди плавали разом, гралися у ладки,
А це якось карасю та й говорить жабка:

Жабка: «Щось я змерзла у воді, зігріюся трішки,
Хай на сонечку мої нагріються ніжки,
Трішки мушок наловлю і комах смачненьких,
Ти без мене не сумуй у воді саменький,
Принесу й тобі комах на сніданок друже,
А поки на берег йду бо замерзла дуже»

Автор: Швидко вилізла з ставка, на травичці сіла,

А карасику таке бачити несила! І говорить сам собі:

Карасик: «Набридла водиця,

Мокро й холодно у ній, можна й застудиться»

Автор: Зиркав заздрісно туди де жаба плигає,

Мить і виплигнув з води. Сонце припікає!

І пісок неначе жар, сушить бідну рибку,

Жабка бачить біда з другом і на поміч швидко!

Взяла в лапки карася, випустила в воду,

Жабка: « Ох, карасик, не роби сам собі ти шкоду!»

Автор: А карасик так зрадів що лихо минуло, Каже:

Карасик: «Дякую тобі! Ой і щоб то було,

Якби вчасно не прийшла мене рятувати,

На гарячому піску мусив пропадати!»

Автор: І уже з тих самих пір із ставка не рветься,

Зрозумів йому і так хороше живеться.

Заздрий від чужого щастя сохне.

(Так попереджають , що від заздрощів можна навіть загинути).

Заздрісному боком вилізе.

(Пересторога: заздрити не може.)

« Колосок»

Ведучий: Сядьте, діти, всі, будь ласка,

Розпочнеться зараз казка.

Вона, кажуть, дуже гарна,

І цікава, і повчальна.

Хто тихесенько сидить,

Той найпершим зрозуміє,

Чого казка нас навчить.

Казкар: Це було давним-давно,

Коли ще звірі говорили.

Біля ставочка стояв дім,

Там півник жив.

І двоє жвавих мишеняток.

Півник: Милі мої мишенята,

Ранок на вулиці, треба вставати!

Хто буде зі мною у дворі працювати?
Сьогодні вранці ,через поле я йшов.
І ось, цей стиглий колосок, я там знайшов.
Тепер , що з ним робити?- підкажіть.

Круть: Треба його обмолотити!
А з зерна пухкого борошна зробити.

Півник: Хто ж то буде молотити?

Верть: Не вмієм ми цього робити!

Півник: Гаразд, гаразд, я це зроблю,
Пшениці сам намолочу.

Казкар: Півник узявся молотить,
Ллється з нього градом піт.
Мишенята ж, знай, гуляють,
Хоч немало мають літ.

Півник: Мишенята, де ви, любі?
Поможіть мені хутчіш.
Наробився я на славу:
Намолотив цілий міх!

Півник: Сюди Круть, сюди Верть! Я борошно приніс.
Хто буде з вас робити , для пиріжків заміс?

Круть: Я не знаю, як місити!

Верть: Я не хочу це робити!

Розвертаються, виходять.

Півник : Піду сам воду носити, дрова рубати, піч топити.
А як це усе зроблю, аж тоді пиріг спечу.
(Виходить, мишенята граються.)

Казкар: Довго вони розважались.
Про півника ж не турбувались.
А як дух пішов смачний —
За стіл погналися мерщій.

Круть: Ох, і зголоднів же я!
Ох, і їсти хочеться!

Верть: Запашний вийшов пиріг!
Слинка так і котиться!

Півник: До столу вас, бачу сам,
Кликати не треба.
Дайте відповідь мені на питання звичне:
Хто знайшов і де лежав Колосок пшеничний?

Мишенята: На подвір'ї він лежав,
Непотріб неначе.
Ти подвір'я підмітав
Й колосок побачив.

Півник: Хто ж його обмолотив?
А тоді у млин носив?
Може, воду ви носили?

Мишенята: Ні, ми цього не робили.

Півник: Ну, а дрова хто рубав?
Хто тісто місив? Хто піч топив?
Хто пиріжки туди садив?

Чому ж ви не помагали,
Коли я не раз просив?
Ви гуляли — я топив.
Ви співали — я місив.
А тепер, як пиріг їсти,
То мені нема де й сісти!

(Мишенята, похнюпившись, виходять з-за столу.)

Півник : Тож, добре поміркуйте, милі мишенята.
Як ваш сьогодні день пройшов?
Потрібно не байдики , з ранку до вечора, бити.
А треба , ще й в дома щось корисне робити!

Круть: Ми з півником проживали.

Верть: Його труд не поважали.
Ви з нас приклад не беріть,
Вірну дружбу бережіть!

Білі руки роботи бояться .

(Говорять про ліниву людину.)

Вчи лінивого не молотом, а голодом.

(Ледача людина зрозуміє значення праці, тільки коли збагне ,що не працюючи, не заробить на хліб).

Господар той, хто працює.

(Той, хто багато працює, заможний і може диктувати умови іншим людям).

Круть і Верть (на новий лад)

Півник (*зажурено говорить*)

Ой, болить у мене горлечко.

Хто ж тепер про вас подбає?

Хто все тут поприбирає ?

Ще й пригляне за малими

Мишенятами моїми?

Півник іде до хати, виходять мишенята.

Ведуча

Пішов Півник наш до хати —

Своє горло лікувати

Круть

Півник сильно захворів,

Навіть в хаті не підмів,

Колосок не змолотив.

Їсти нам не наварив,

Верть

Доведеться тепер нам

Все прибрати тут і там,

Лікарських рослин зібрати,

Півника полікувати.

Колосок обмолотити,

Хліб до печі посадити,

Підмітають подвір'я, молотять колосок, місять тісто, ідуть до лісу за

лікарськими рослинами.

Ведуча

Мишенята зрозуміли,—

Хворий Півник — це не діло.

І робота закипіла,

Півник трошки полежав,
Бо компрес на горло клав,
Чай калиновий попив,
Й біль від нього відступив.

Виходить Півник.

Півник

Ку-ку-рі-ку! Ку-ку-рі!
Дивно, прибрано в дворі.
І у хаті — чистота,
Хліб із печі, вигляда,
Ще і борошна мішок
Хтось поставив у куток.

Вбігають мишенята, тримають лікарські рослини.

Мишенята

Було в тебе горечко,
Бо боліло горлечко.

Круть

Ми удвох тут працювали.
Підмітали, прибирали.
Назбирали в лузі трав.
Щоб здоровим ти знов став,

Верть

Будем ми про тебе дбати,
І у всьому помагати.
Ти — найкращий друг для нас,
— Зрозуміли ми це враз.

Ведуча

Бач, щасливий є кінець,
Півник — бравий молодець
Й мишенята — молодці,
Бо навчилися вони
Підмітати, прибирати,
Дружбу щиру цінувати.
Вже щасливо всі живуть:
Порівно вже ділять труд,
Прибирають і печуть
І гостей до себе звать.
Всіх, хто в гості завітає,
Коровай смачний чекає.

Давні пригоди боронять від шкоди.

(Говорить про те, що досвід застерігає людину від необачності і повторення минулих помилок).

Мудрим ніхто не вродився, а навчився.

(Мудрість набувається в діяльності і лише досвід робить людину мудрою).

Біда людей єдна.

(Спільні труднощі єднують людей. Говорять про тих, кого об'єднує одна мета чи біда).

«Котик і півник»

Казкар:

На узліссі – файна хата.

В ній живуть немов два брата:

Сірий Котик-Воркотик

І Півник-Когуток.

Якось Котик йде із дому й просить...

Котик:

Півнику, нікому

Ти дверей не відкривай,

У вікно не визирай.

(Котик бере сокиру, вузлик з харчами і зникає за хатиною.)

Казкар:

І пішов, а Когуток

Взяв швиденько молоток

І полагодив поличку.

Борщ варить поставив в пічку,

На узвар помив кисличку.

Й не помітив він Лисички.

А Лисичка – тут, як тут.

У віконце: стук-стук-стук.

(Лисичка підкрадається до хатки, стукає у віконце.)

Лисичка:

Півнику, зійшло вже сонце!
І такий чудовий ранок!
Вийди, любчику, на ганок!
Глянь, горох уже дозрів...
Як багато його скрізь!
Поклюєш смачний горох,
Потанцюємо удвох!

(Півник визирає у віконце.)

Півник:

З'їм горошку хоч стручок!
Так люблю я танцювати –
Не сидітиму у хаті!

(Півник вибігає на галявину. Лисичка виходить йому назустріч, обтрушує спідничку, дивиться у люстерко, вклоняється.)

(Лисичка з Півником танцюють український таночок.)

А Лисичка в ту ж хвилину
Розгорнула вже торбинку...
Півня в клунок заманила...

Лисичка:

Добру справу я зробила!

Казкар:

А із лісу по стежині
Воркоток йде до хатини.

(Котик йде, наспівуючи якусь пісеньку.)

Котик:

Дивно, клунок на подвір'ї...
І чомусь увесь у пір'ї.
Хтось, немов, хропе в хатині?

Казкар:

Враз принюхавсь Вороток!
(Котик принюхається до клунка).

Котик:

Та в торбинці ж Когуток!
Як потрапив ти сюди?

Півник:

Порятуй мене з біди!
Швидше клунок розв'яжи
І Лисичку прожени!

(Котик і Півник заходять у хатинку.)

Котик:

Бачиш – безлад у кімнаті,
Так незатишно у хаті!
Борщик виїла Лисичка,
Ось надкушена кисличка,
І узвару вже нема...
Ось стоїть пуста горня!

(Котик показує Півнику пусті глечики.)

Півник:

Лиска кралась й до полиці!
Смакувала паляниці.
З'їла нишком калачі
Та й заснула на печі.
(Підходить до пічки.)

Котик:

Лиску провчимо, як слід,
Щоб згадала цей обід!
Півнику, знайди цеглинку.
Принеси, клади у клунок.
Буде Лисиці подарунок!

(Півник кладе цеглинку в торбинку, підходить до пічки.)

Казкар:

Котик став будити Лиску,
Підійшов до пічки близько.

Котик:

Гей, Лисичко, прокидайся!
І додому вже збирайся!
Вже скінчилися гостини,
Ти засиділась в хатині.
(Лисичка прокидається.)

Казкар:

Мить, й прокинулась Лисиця,
І розплющила очиці.

Лисичка:

Що це трапилось зі мною?
Ой, невже надворі нічка?
Це ж мене пригріла пічка.
Я й заснула, забарилась.

Казкар:

Низько Котику вклонилась.
І побігла по стежині.
Далі й далі від хатини.
Котик й Півник обнялися,
За роботу вдвох взялися,

(Котик і Півник йдуть обнявшись, до хатини.)

А лисичка?

Що й казати!

Клунок розв'язала в хаті...

(Лисичка розв'язує клунок, дивується.)

Лисичка:

Де ж мій ласий подарунок?
Це не той, здається, клунок!

(Виходить Котик і Півник.)

Котик і Півник:

Лисиці – горе, а нам сміх.

Їж цеглинку на обід!

Й забувай усі стежинки

До гарненької хатинки!

Вчасна поміч – як дощ згори.

Що посієш, те й пожнеш.

(За добрі вчинки отримаєш нагороду, а за лихі – покарання).

Не бери , де не поклав.

Лисичка і журавель

Було це давно, на великім болоті
Жили журавель і лисичка у згоді.
Жили. Не сварились, а навіть дружили
І в гості один до одного ходили.
Якось улітку, погожої днини
Лисичка журавлика зве на гостину:

Лисичка:

- Журавлику любий, сьогодні неділя.
Приходь , друже мій, на святкове застілля.
Приходь. Посидим. Побалакаєм вдвох ми.
Й, заодно, від справ відпочинимо трохи.

Зрадів журавель. По – святковому вбрався.
Жупан одягнув й на гостину подався.
Зустріла лисичка й веде до господи.
Стоїть на столі ще тарілка маленька.
В тарілці насипана кашка ріденька.
Розмазана каша тоненько - тоненько.
До столу запрошує гостя чемненько:

Лисиця:

- Вгощайся, сусіде. Тебе я ждала.
І страву оцю цілу ніч готувала.

Дзьобнув журавель та не вхопить ні крихти.
Лисичка ж тим часом – лизь, лизь язичком
Всю кашу в тарілці злизала кругом.
Й питає, так лагідно, у журавля:

Лисичка:

-Чи смачна була тобі кашка моя ? Старалася я.
Чим маю, сусідоньку, - тим пригощаю.
До столу я більше нічого не маю.

Голодний й сердитий сидів журавель.
Однак, він лисичці про це – ні телень.

Журавель:

- Спасибі тобі, сусідко моя,
Тебе до гостини запрошую я.
Приходь й ти до мене в наступну неділю.
Тебе пригощати вже черга моя.

Лисичка:

- Звичайно прийду, - зраділа лисичка,
Від кашки своє втираючи личко.
В неділю лисичка гарненько убралась
І йде до журавлика, як домовлялись.
Журавлик, тим часом, картоплю зварив,
М'ясе й буряк туди теж покришив.
У глечик високий все гарно зложив.
Гарненько присмачив і сів собі збоку.
Чекає сусідоньку він на гостину і дума:

Журавель:

"Ой , будеш лисичко ковтати ти слину!"

Журавель:

- Сусідонько люба, заходь до кімнати.
Я буду у себе тебе пригощати.

Лисичка заходить. Ой, смачно як пахне.
Смачним тим з високого глечика тягне.
Поставив господар на стіл отой глечик.
Сусідку вмостив і повів такі речі:

Журавель:

- Сусідонько, мила, бери, не цурайся.
Таке все смачненьке! Скорій, пригощайся!

Заглядала в глечик лисичка усяк.
Та їжу дістати не може ніяк.
Журавлик же дзьобає сам потихеньку.
Потроху, потроху й поїв все смачненьке.
Лисичці він каже:

Журавель:

Сусідонько люба, все, що я мав,
На стіл я поставив й тебе пригощав.

Розгнівалася лиска, що й слів не знайде.
Розгнівана дуже додому іде.
Відтоді, повірте, нехай йому грець,
Прийшов отій дружбі, звичайно, кінець!
Якщо ти чекаєш від когось добра –
Добро сій! Бо прийде пора те добро пожинати.
Й від тебе залежить, що будеш ти жати.
Бо, лише тому, хто других поважає,
Усякий, завжди, теж добра побажає!

Не роби комусь, що собі не миле.

Не рий яму іншому, сам у неї впадеш.

(Не роби іншому шкоду, бо вона обернеться проти людини, яка чинить зло.)

Пригоди Червоної Хустинки

Ведуча

В нашім лісі, по стежині дівчинка стрибає.
На голівці від бабусі подарунок має.
Червону хустиночку бабця їй дала.
Дівчинка й собі гостинці бабусеньці несла.
Та дорога була довга, лісом пролягала.
А щоб веселіш було, пісеньку співала!

Червона хустинка

Бабусенька мене зі святом привітала,
Таку хусточку чудову мені подарувала.
Така я в ній гарненька — очей не відвести.
Бабуся здогадалась, що внучці принести.
Ходжу я у цій хусточці від ранку і до ночі.
І, коли йду вже спатоньки, знімать її не хочу.

Відкривається завіса. Червона Шапочка проходить сценою, співаючи "Пісеньку Червоної Шапочки", ховається за лаштунками.

Ведуча (затуляє вуха руками)

Ох і голосно співає!
Всіх пташок перелякає?
Чую, Вовк на шум іде,
Він співачку цю знайде!

Звучить музика, виходить Вовк.

Вовк

Що за співи в нашім лісі?
Голосна занадто пісня!
Не годиться так, малята,
В лісі голосно співати!
Про природу треба дбати.
Нумо правила вивчати!
**В лісі тишу зберігай,
Не кричи і не гукай.**
Ти прийшов у чужий дім,
Тож поведься чемно в нім!
Правил цих дотримуються всі.

Ви у мене молодці!
Щоб не трапилось біди,
Треба це дівча найти.
(Вовк зникає.)

Ведуча

Наша дівчинка із казки

Лісом йде.

А ви, будь ласка, придивіться до її –

Чинить правильно вона чи ні ?

Червона хустинка

От так диво - дивина .

Йду до лісу я сама!

Тяжко ж ці гостинці нести.

Може хтось їх і підвести.

(Дивиться на мурашок)

Гей мурашки, вам не тяжко

Виконати цю роботу.

Бо мені вже не охота!

(ставить кошик на мурашок. Вони розбігаються та кусають дівчинку.)

Червона Хусточка

Не кусайте, ай- я – яй!

Покладу цьому я край.

Увірвавсь мені терпець.

Буде зараз вам кінець!

(дівчинка кидається на мурах)

Ведуча

Ану, дівчинко, вгамуйся.

Над малими не збиткуйся!

Червона хустинка

От мурахи, хай їм грець.

Покусали мені палець.

Та ще й ти, клубок колючий

Геть котись, поганець злючий!

(Дівчинка ногою вдарила їжачка. Зникає зі сцени. З'являється вовк.)

Вовк

Ти мій друже їжачку,
Ти чого тримаєш лапку?

Їжачок

Я котився по стежині.
Раптом дівчинка по спині
Вдарила мене щосили,
Що аж боки заболіли!

Вовк

Бідний друже їжачку і малі мурашки.
Через витівки дівчиська вам тепер так тяжко!
От біда! Не можна діти
Так з тваринами чинити.
Про довкілля треба дбати.
Та не сила також , діти, такі витівки терпіти.
Треба нам її провчити.
Треба правилам навчити !
(Діти повторюють правила поведінки у природі.)

Червона хустинка

Щось животик мій буркоче.
Мабуть їсти дуже хоче.
Що ж там мама положила,
Що в бутылочку налила?
(Розгорнула газету та сіла їсти)
Папірців мені не треба.
Кину я їх рід дерева.
Он туди і пляшку –
Нести її тяжко.

Ведуча

Як оце все вовк побачив .
Засмутився – ледь не плаче.

Вовк

Це лишило те дівчисько.
Значить десь вона є близько.

Про довкілля треба дбати.
Нумо все скорій збирати!
За собою прибирай,
Сміття в лісі не лишай!
Хуліганку ж цю , нам діти,
Треба швидко зупинити!

Червона Хустинка

Щось я стала замерзати.
Треба розпалить багаття!
(*Збирає дрова ,розводить вогонь.*)
Все , зігрілась. Час рушати.
До бабусі поспішати.

Ведуча.

Кошик швидко ухопила,
А вогонь не загасила.
Недалеко до біди.
Швидше вовчику сюди!

Вовк

Ох, яка необережна!
Може ж статися пожежа.
Як гадаєте ви, діти,
Хіба можна так робити?
Про природу треба дбати.
Нумо правила вивчати!
З вогнем ніколи не жартуйте.
Як запилите – чатуйте.
Неодмінно загасіть,
А тоді додому йдіть!
Ти ж , дівчисько, постривай –
Покладу цьому я край!
(*Виходить Червона Хустинка. Вовк зникає.*)
От краса! Нарву букет
Для бабусі.
Он яка гарненька квітка.(*зриває*)
Ні, візьму її сусідку.(*викидає попередню*)
Квіточок тут є багато.

Можна і повибирати.
(*Рве квіти, непідходящі викидає.*)

Ведуча

Хто ж це квіти так збирає?
Рве й відразу викидає?!

Вовк

Та хіба чинить так можна?
Жити хоче квітка кожна.
Про природу треба дбати
Нумо правила вивчати.
Не рвіть бездушно ви рослину.
Бережіть красу чарівну.

Ведуча

А тим часом хуліганка
Вже дісталася до ганку.
Стука в двері – і бабуся
Усміхається онуці.

Бабуся

Де ж так довго ти ходила?
Може вовка ти зустріла?

Червона хустинка

Ні, не бачила вовчиська.
Хоча чула голос близько.

Бабуся

Ось і вовк іде до хати.
Мабуть, хоче щось сказати.
(*До них підходить вовк*)
Вовк
Гей, бабуся, відчиняй.
Та онуку покарай.

Бабуся

Чим онука завинила?
Що вона таке зробила?

Вовк

Мало ліс не підпалила.
Налякала всіх звірят.
Квіти рве і викидає.
Сміття в лісі залишає.

Червона Хустинка

Просто я собі гуляла.
Ні на кого не зважала.

Бабуся

Чи тебе, моя маленька,
Не навчили тато й ненька,
Щоб усіх ти шанувала,
Тих , хто поруч поважала.
Про довкілля пам'ятала.

Вовк

Все, що в лісі наробила,
Виправляй , дівчинко мила.
Мушиш все поприбирати.
Потім будеш гостювати.
*(Дівчинка повертається, збирає сміття, засинає багаття,
вибачається перед мурашками та їжачком.)*

Червона Хустинка

Дуже вдячна за науку.
Тисну вовчику я руку.
Тобто, лапу , вибачай.
Зла на мене не тримай.
Кину я погані звички.
Не топтатиму травички,
Не лякатиму звірят
І маленьких пташенят.
Сміття буду прибирати.
Відпусти до мами й тата.

Вовк

Але ж ти, дівчатко миле,
Стільки шкоди наробила.
Як ви думаєте, малята!
Можна їй нам довіряти?
(Відповідь дітей)

Ведуча

Та ви, діти, пам'ятайте
Все живе оберігайте!
Про природу завжди дбайте.
Бережіть красу Землі
І не знищуйте її.

Наталя Забіла ДВА МОРОЗИ

Два морози йшли у ліс,
все вбирали в іній.
В того був червоний ніс,
а у цього – синій.
— Старший буде той із нас,
хто людину зможе враз
до кісток пробрати!
Їде дядько в сіряку,
їде пан у шубі.

— Вибираймо до смаку,
братіку мій любий!

Посміхнувся Синій Ніс
і побіг до пана:

— Як би швидко кінь не віз,
я вже не відстану!

А Червоний Ніс з гори
дивиться й сміється:
— Крізь куниці та бобри
він і не проб'ється.

Ну, а з дядьком аж ніяк
я не забарюся:
під розірваний сіряк
зараз заберуся!

Синій Ніс на пана враз
налетів щодуху.
От під комір вже забравсьь,
от схопив за вуха.
Пан ховає в хутро ніс,
зовсім замерзає.
А мороз під шубу вліз
і не вилізає.
І щипав, і пік як слід
пана всю дорогу
та й лишив біля воріт
вже напівживого.
В сніжній віхолі назад
наш мороз понісся.

— Чи вже впорався мій брат
з дядьком на узліссі?

А мороз – Червоний Ніс –
теж за дядька взявся.
Дядько крякнув, з санок зліз
та й підперезався.

Витер іній, що вже встиг
обліпити брови,
і, ступнувши просто в сніг,
став рубати дрова.

От мороз поліз в дірки
і пече, й щипає.

Тільки дядько залюбки
знай собі рубає.

Вже подертий сірячок
зовсім змок від поту.
Відступив мороз на крок,
каже: – Ну й робота!

Дядько вже сіряк скида,
видно, вгрівся добре.
На сіряк мороз сіда,
каже:

– Ач, хоробрий!

Як залізу я в сіряк
та укрию льодом,
от тоді й побачиш, як
задубієш згодом!

Склавши дрова, дроворуб
йде до одежини.

А сіряк цупкий, як луб,
весь – як та крижина!

І, натішившись вкрай,
морозець радіє:

— Шубу з льоду одягай!
Я тебе зогрію!

Каже дядько:

— Не шуткуй!
Забирайся духом!

Та й почав по сіряку
молотить обухом.

Захрустів в мороза бік,
затріщали кості.
Ледве-ледве він утік,
плачучи від злості.
Вдягся дядько та й погнав
коника до хати.
А мороз пошкандибав
під замет зітхати.

Лінгвістичні казки

Чому А перша?

У кімнаті робилося щось незрозуміле.

Усі букви вийшли із абетки і голосно гомоніли.

Допитувалися одна в одної про те,

Чому буква А перша в алфавіті?

Чи існує справедливість на білому світі?

— Ми хочемо бути першими! — кричали О та У.

— Що ж робиться? — Буква, з якої починаються такі слова, як *ангіна*, *акула*, стоїть на чолі цілої азбуки!- шипіли шиплячі.

— Таки все правильно, — Адже недаремно найдобріші фрукти— *апельсин*, *абрикос*, *ананас* — починаються з букви А. — мовчки думали приголосні букви.

Але голосніше всіх кричала Я:

— Чому ж таки перша А, а не Я?

— А тому, — спокійно сказала буква А, яка мовчала до цього часу, — що я найстаріша між вами, що найперше слово кожної маленької дитини починається на А.

— Що ж це за слово таке? — не вгавала Я.

— Агу, — сказала А. — І, окрім того, я схожа на капітана, що стоїть на своєму містку. А всім відомо, що капітан повинен бути завжди попереду всіх.

— Так, це правда, — сказав тихо і м'яко м'який знак. Всі подумали над тим, що говорили, поділились ще думками і згодилися. А і до цього часу перша у алфавіті.

Старий віл борозни не скривить.

(Досвідчена людина завжди виконає свою роботу як слід.)

Стріляного горобця на полові не зловиш.

(Досвідчену людину дуже складно обдурити чи захопити зненацька.)

Будова слова

Серед великого океану слів є цікава країна «Будова слова». І живуть у ній чудові жителі.

Серед квітучого саду стоїть знаменитий замок «Спільнокореневих слів». Слова ніколи не сваряться між собою, хоча можуть належати до різних частин мови і мати різні закінчення. Отож, вони і живуть сім'ями. А у кожній сім'ї є свій корінь. Тому слова і називаються спільнокореневими.

Кожне слово (якщо воно змінне) має право змінюватись. Такі слова мають основу і закінчення. От закінчення і змінюється. А робить воно це для того, щоб жити у дружбі з словами з інших сімей. У слові є основа. Це та частина слова, що залишається без закінчення. А в основу входять корінь, префікс, суфікс. Корінь головніша частина, бо є у кожному слові. Префікс захищає корінь і стоїть перед ним. Суфікс захищає корінь і стоїть за ним.

Ось так і живуть слова у чудовому замку «Спільнокореневих слів», розв'язують свої проблеми, вивчають розбір слів за будовою, вчаться добирати собі спільнокореневі слова.

ОСНОВА СЛОВА

Я – чарівна основа слова,
І без закінчення чудово
Існую я, та, зокрема,
Є в мене корінь – голова,
І префікс є, і суфікс є,
Ніщо мій настрій не псує!

ПРЕФІКС

Я – префікс і завжди утворюю слова,
Все це чарівно так, що кругом голова,
Я з міри роблю вимір,
З єднання – роз'єднання,
Та подругу я з друга для сміху утворюю,
До вас одне питання:
“Як я все це роблю?”

СУФІКС

Я теж утворюю слова,
Але я після кореня стою.
Всі суфіксом мене назвуть
Я –н-, -енн-, -янн- та –анн- люблю!
Я є частина слова,
Частина слів основи!

КОРІНЬ

Спільна частина
Споріднених слів,
Коренем зветься –
Матінка їм.
Така ось родина:

День, денний та днина!
А днями, дня, днів
– одне тільки слово,
бо в нього, здається,
незмінна основа.

ЗАКІНЧЕННЯ

Служу я для зв'язку
Слів в реченні завжди,
Наприклад: є гора,
А стало – дві гори.
Закінченням звать мене
Я є частина слова
Я змінне, як взуття.
Я зовсім не основа!

Чергування прийменників

Звуки міняють значення слів.
Треба, щоб їх розрізнять ти зумів:
Вправу – завдання, що виконав ти,
Управу – на когось можна знайти.
Цінне досягнення в чомусь – це вклад,
Спосіб життя називають уклад.
Небажаних зустрічей ти уникаєш,
У слово вчителя вдумавсь – вникаєш.
«У» не міняєм на «В» у словах,
Щоб збереглася їх сила жива:
Влада, вказівка, урок, установа,
Внутрішній, вплив, узбережжя, умова,
Вдалий, взуття, упаковка, удар,
Вдячний, взаємний, узгір`я, удав.
Вдумуйся в значення кожного слова –
Стане від цього багатшою мова!

Сполучник

В королівському палаці
У важкій щоденній праці
Дивні мешканці живуть.
Їх **Сполучниками** звать.
Слова й речення еднають,
Майже не відпочивають.

Ось наймення цих служак:

**А, АЛЕ, АБО, ОДНАК,
ЩО, ТОМУ ЩО, І, ПРОТЕ,
ЧИ, ОСКІЛЬКИ, БО, ЗАТЕ,
ЯК, НЕМОВ, НЕХАЙ, НЕНАЧЕ,
БУЦІМ, ТА, КОЛИ, ОДНАЧЕ.**

Казка про Прийменник

Жив у десятому королівстві Прийменник. Його всі поважали. Одного разу засумував він та пішов світом. Коли він блукав, переплуталися в його голові всі думки: забув, що в нього є підлеглі, які дуже його любили. А його піддані в цей час хвилюватися:

- Де ж наш господар? Що з ним сталося? Він взагалі про нас забув?
- З того часу як він зник, все змінилося. Слова в реченнях зовсім втратили будь-який зв'язок: «Хлопчик приходив п'ятій годині, себе клав іграшку і дивився цікаві програми.»

- Через таку жахливу подію Іменник та Прикметник пішли шукати свого товариша. Йшли вони темним-темним лісом, довгою-довгою стежкою та раптово надібали сліди Прийменника.

А тим часом Прийменник зустрів якусь дивну бабусю. Вона запропонувала йому подорожувати разом.

- Так, разом завжди краще.- відповів прийменник.

Прийменник розповів, що він виражає залежність іменника, числівника, займенника від інших слів у словосполученні і в реченні. Разом із найкращим своїм другом Іменником він може вказувати на об'єкт дії, напрям, місце, час, причину, мети: їхати на коні, кидати у воду, прийти перед обідом, падати від втоми, підготувати для роботи. Але самостійно членом речення він не буває. Є в нього брати-близнюки на ймення Похідні та Непохідні прийменники.

- Мені так цікаво слухати твої розповіді! Пішли зі мною додому. Разом нам буде цікавіше.
- Я не можу піти з вами. Я згадав про свій рідний край, домівку, вірних друзів, які на мене чекають.- почав опиратися прийменник. Раптом маленька врівноважена бабуся перетворилася на злу чаклунку. Прийменник відчув небезпеку. Він почав кликати на допомогу. Його відчайдушне волення почули Іменник та Прикметник, що були неподалік. Дуже швидко прибігли вони йому на допомогу. Відбили його з рук страшної злодійки. З того часу Прийменник ніколи не шкодував, що в нього є такі друзі!

Прийменник

Прийменник – це частина мови,
Що має значення службове
(це знаємо ми з вами).
Поєднує іменники,

Числівники, займенники
І здійснює у реченні
Зв'язки поміж словами.

Числівник

Є добрий друг в іменника,
Числівника й прикметника.
Як звать його – секрет,
Така ось арифметика.
Як втомляться іменники
У реченнях стояти,
До себе звать їх
Від втоми рятувати.

***

Іменник втомився від праці важкої
І зачинився у спальнім покої,
Предмети втомився вже він називати
І вирішив трохи поспати.
Йому було лиш тільки треба
Когось залишить замість себе.
Розпорядився одразу іменник:
- Займе моє місце братець – Займенник.
Та от Займенник нізащо
Не міг назвати Хто і Що.
Йому Іменник повелів
Не називати слів,
А тільки лиш на них вказати:
Я, ми, він, вони, той, оцей, ніхто, ніщо,
Весь, себе, ніякий, цей, твій, ваш, котрий і кожний... -
Всі займенники лиш можуть
На предмет, ознаки вказати,
Та не в змозі їх назвати.

Числівник

Я, відомо, дуже знатний,
Кількість можу означати,
І порядок при лічбі
Підкажу мерщій тобі.
Чи який, чи котрий, скільки –
Запитай мене лиш тільки.
Щоб не будь багатослівним,
Називаюсь я ... (числівник).

Казки на уроках математики

Казка про геометричні фігури

У геометричному місті жили різні фігури. Вони ходили один до одного в гості, товаришували. Трикутник найбільше дружив з квадратом. Ось, одного , трикутник прийшов до свого найкращого друга .Почали вони грати різні ігри. Але скоро вони сваритись і побились. Своїми гострими кутами трикутник штрикав квадрата. Квадрат на нього образився і перестав дружити. З того часу квадрат почав дружити і іншими фігурами: із кругом і з овалом ,у яких не було кутів. Кожен день вони грали в піжмурки або квача.

Трикутнику стало соромно за свої вчинки. Він зрозумів що не гарно вчинив з другом і хотів перепроситись, але боявся, бо думав, що квадрат не пробачить. Нарешті він наважився і попросив пробачення в квадрата. Квадрат пробачив образу, але встановив правило, щоб ніхто не коловся своїми кутами. Відтоді вони грались кожен день і завели собі ще багато друзів: і прямокутника, і п'ятикутника, і шестикутника.

Порожнє місце

В одній країні було королівство Математики. Правила там дві сестри – принцеси. Одну з них звали Додавання, а іншу Віднімання. Все було в цьому королівстві добре. Всі жили дружно й турбувалися один про одного. Та був у цьому королівстві злий чаклун – Нуль. Він вирішив заволодіти королівством, тому надіслав листи сестрам, в яких говорив, що кожна сестра вихваляється, що вона найважливіша в королівстві.

Принцеси, прочитавши листи, розсердилися одна на одну і посварилися. А потім почали збирати війська, щоб довести, хто з них найголовніший. Та трапилося так, що проїзджали цим королівством два принци – брати: Множення та Ділення і побачили, що робиться в ньому. Дівчата дуже сподобалися їм. Принци сказали їм:

- Чому ви сперечаєтеся? Адже, ви важливіші та головніші обидві. Без вас люди б не дізналися, ні скільки вони врожаю зібрали, ні на скільки більше вони зібрали пшениці, картоплі, яблук та всього іншого в порівнянні з попереднім роком. Без вас не буде успіху та ладу в королівстві. Сестри подумали та й зрозуміли, що юнаки праві. Вони вибачилися одна перед одною, обнялися і знову сонце радості засіяло в їх краї. Раптом де не взявся злий Нулик. Він розлютився і сказав, що хотів заволодіти королівством, поки дівчата сварилися. І принци зрозуміли, хто винен у цій сварці. Тож вони й вирішили:

- Бути тобі порожнім місцем, але дуже необхідним. Так і сталося, що Нуль в складі числа дуже важливий, але наодинці ніщо.

Запитання:

1. Як звали принцес в королівстві Математики?
2. Хто посварив сестер?
3. Які брати їх помирили?
4. Ким став Нуль в складі числа і наодинці?

Пригоди у Цифровому місті

Другим містом у Країні Математики було Цифрове містечко. А мешканців у ньому було всього лише десять. Найстаршим був круглий Нуль. Але він був таким старим, що оселився в найдальшому будинку міста і нікуди звідти не виходив.

Інші цифри жили на великому майданчику. Парні цифри жили з одного боку, а непарні - з другого.

І всі вони поважали Одиницю. Бо, хоч вона і була самою худю й маленькою, та з нею можна було проводити всі прості математичні операції - додавати, віднімати, множити і ділити.

Прошло кілька років і Одиниця так запишалась своїм становищем, що ходила по місту з задертою головою і всі повинні були з нею вітатися.

Дев'ять інших цифр не знали, як це змінити. Адже вони все це затіяли давно-давним. Вони пішли до Нуля питатися поради. Спочатку бігла Двійка. А чого бігла? Бо схожа була на коня. От тільки з коротесенькими ніжками, тому біг дуже нагадував стрибки. Далі поважно перевалювалась трійка. Вона була подібна на іграшку-неваляшку, але трохи поламану. Більше схожою на іграшку була Вісімка. Четвірка, наче перевернутий стілець. Але її довгі ноги несли свою господиню дуже швидко. Сімка була схожа на великого птаха. Мабуть, журавля.

Наче близнюки, позаду прямували Шістка і Дев'ятка. От тільки одна була віддзеркаленням іншої. А П'ятірка? Вона йшла позаду Двійки. А на що вона була подібна?

Цифри зібрались перед будинком Нуля, який їм сказав:

- Важливі всі цифри. І хоч Одиниця - сама популярна, але вона ніщо без решти. Сама Одиниця не складе всі числа у світі. Тому хочу запропонувати перестати з нею розмовляти. А для Одиниці це стане уроком. Кілька днів цифри не звертали увагу на найменшу мешканку міста. А Одиниці через це стало дуже самотньо. Ніхто з нею не вітався, ніхто не розмовляв. Тому наступного ранку ця пихата цифра сама почала зі всіма вітатися.

Адже всі цифри потрібні.

Сперечання Олівця, Гумки і Лінійки

Жив собі Олівець. Він був дуже самотній, у нього не було ні друзів, а ні родичів, і він вирішив піти по світу у пошуку друзів.

Своєю дорогою він побачив Ручку:

- Привіт бездаро, - промовила Ручка.
- Я не бездара, - швидко відповів Олівець.
- То яку ти приносиш користь? - запитала Ручка.

Нічого не сказав Олівець. Він обернувся і пішов далі. Назустріч йому йде Гумка.

- Привіт! – сказав Олівчик.
- Привіт, - відказала Гумка.
- Чому ти такий засмучений ?– запитав Олівець.
- У мене немає друзів, - з жалем сказала Гумка.
- У мене теж, а давай дружити, - запропонував Олівець.
- Давай, - погодилась Гумка.
- Але я хотів би мати багато друзів.
- А давай разом будемо шукати ще друзів, -сказала Гумка.
- Давай, - відповів Олівець.

І вони пішли далі. Назустріч їм іде Лінійка. Виявилось, що вона теж шукає друзів.

І тоді Олівець з Гумкою сказали в один голос:

- Давай дружити!
- Давайте, - відповіла Лінійка.

І з того часу вони ніколи не розлучаються один від одного. Олівець проводить лінію, а якщо вона виходить трохи кривою, гумка їй допомагає.

Запитання:

1. Чому Олівець був самотнім?
2. Кого зустрів Олівець, мандруючи світом?
3. Як ви гадаєте, чому здружилися Олівець, Лінійка і Гумка?

Відрізок

Жила-була Пряма. З'явився у неї синок – Відрізок. Всім він був гарний, добрий, зручний. Але – дуже цікавий тим, що завжди хотів подорожувати. Сидіння на місці для нього було найбільшою карою. Однак мама ставилася дуже строго до свого синочка, тому й тримала його у певних рамках. І тому примушувала сидіти на одному місці.

Та ось одного разу став він тягнутися, щоб побачити, що робиться там, за горизонтом, куди мандрує його мама. Тягнувся, тягнувся і ... лопнув.

Тепер у Прямої стало ще два синочки -Промені. Вони завжди втікають з дому і приносять назад дуже цікаві новини про життя-буття окремих точок.

Запитання:

1. Як звали мати Відрізка?
2. Чим був цікавий Відрізок?
3. Що для нього було найбільшою карою?
4. Назвіть братів Відрізка.

Про Трикутник

Одного разу на уроці математики до зошита учня потрапили різні Трикутники. Стали вони один перед другим вихвалитися. Спочатку виступив рівносторонній Трикутник і мовив:

- Гляньте, який я красивий. І сторони у мене різні і кути. Я – найкращий.

- Постривай,- сказав йому рівнобедрений.

- Адже у мене дві сторони рівні, а третя основа. Кути у мене при основі завжди рівні, тому найкращий я.

- Е ні,-заперечив рівносторонній.

-Найкращий серед усіх, звісно, рівносторонній Трикутник. У нього і сторони рівні, і кути рівні, і весь він найкращий. Тут наперед вийшов прямокутний Трикутник і мовив:

- Найкращий- прямокутний, бо я маю прямий кут. Ще б довго вони сперечалися, якби не закінчився урок, і учень не закрив свого зошита.

- А ви як вважаєте?

Звідки взялося коло?

Був собі гострокутний Трикутник. Він завжди вихвалявся своїми гострими кутами, що ніби вони найчастіше застосовуються скрізь і саме з допомогою них можна проникнути скрізь без перешкод. Одного разу в гості до трикутників завітали Ножиці. Перед ними знову почав

вихвалитися Трикутник: «Бачите, який я мудрий, хитрий, багатий, швидкий, активний – майже всемогутній. У мене є сторони, кути.

А Ножиці послушали і вирішили провчити хвалька. Коли Трикутник заснув, Ножиці відрізали йому кожен кут і перетворили його у шестикутник з усіма тупими кутами. «Тепер він нікуди не зможе всунути свого гострого носа», - подумали Ножиці. І дійсно, коли Трикутник прокинувся, то був дуже здивований своїм зовнішнім виглядом. Та побачивши себе, почав ще більше хвалитися своєю великою кількістю сторін та кутів.

В черговий раз, коли Трикутник знову заснув, Ножиці перетворили його у коло. «Вихвалявся ти, що у тебе все є, тож будь тепер Колом назавжди, щоб не міг хвалитися великою кількістю своїх елементів та гострими кутами. Тепер інших фігур шукати подібного хвалька.

Десятка

Автор: Веселий нуль прошепотів
Сусідці одиниці.

Нуль: З тобою поруч я б хотів
постояти, сестрице.

Автор: Та одиниця каже
Одиниця: Ти, Нуль, число нікчемне!
Не стій зі мною, бо мені
Це зовсім неприємно!

Автор: А Нуль на це.

Нуль: Я знаю сам
Та якби поруч стати нам
Десятка б з тебе стала!
Поглянь на себе: ти ж у нас
Така мала та худорлява!
А станеш більша в десять раз.
Коли я стану справа!
Нехай не кажуть, що нулі
Такі нікчемні і малі.

Тож уважно все вивчай
І про нуль не забувай.

Сотень, тисяч, одиниць
Жодних тут нема дрібниць.

Колобок

Жив собі і дід, і баба,
І маленький Колобок.
Працювати не любив він.
Тільки й знав, що скік та скок.

Щоб він байдики не бив,
Дід у школу нарядив.
Колобку він дав пораду:
- Як підеш до школи вчитись,
Маєш добре потрудитись.

Покотився Колобок
По стежині у лісок.
Швидше треба поспішати,
Поки не почавсь урок.

Під кущем сидять зайчата.
Довгі вушка ,сірі лапки.
Колобка хотіли з'їсти.
- Досить, друзі пустувати.
Усно треба рахувати.

Поки всі так рахували.
Колобок котився далі.
На узліссі вовка стрів.
Дуже цьому вовк зрадів.

- О, здається, Колобок
Йде по лісі: скік та скок!
Буде ось смачний обід:
Поласую я , як слід.

- Ненароком ми зустрілись.
Хоч би ми не посварились.
Ти мене не їж, будь ласка,
Виконай завдання краще.
(Завдання)

От хитрющий Колобок.
По стежині скік та скок.
Покотивсь лиш, круть та фіть.
А на зустріч йде Ведмідь.

Дядьку Мішо, поспішаю.
Часу я співать не маю.
- От хитрющий! Ти скажи!
Та задачу розв'яжи.
(За вибором учителя)

Треба швидше мені йти,
Щоб не трапилось біди.
Бо ,коли вже лиску стріну,
Друзі ,я тоді загину!

Чую я веселий сміх.
Вже до школи я прибіг.
Дякую я вам, малята,
Що завдання розв'язати
Помогли мені, скік, скок.
Поспішаю на урок.

Лисича та Вовчик

Пані Лиска й Вовчик Братик
На рибалку подались.
І щоб їм не сперечатись,
В різні боки розійшлись.

Часу вже пройшло чимало.
Мають двоє свій улов.
Холодно звірятам стало,
Назбирали купу дров.

Вогонь швидко запалили,
Й рибку в відрах полічили.
Лиска б рибин спіймала.
У відро назад поклала.

На 3 більше вовк зловив.
З всіх рибин уху зварив.
Скільки рибок, полічить,
Вовк зумів тоді зловить?

Пригоди діда Панаса

Не за морем, а за полем
Проживав наш дід Панас.
Та одного разу дід наш
Вирішив почати бізнес в нас.

Ось сидів він, міркував
З чого ж розпочати.
Казку «Ріпку» прочитав.
Бізнес план швиденько склав.

Посаджу , напевно ,я
Ріпку на городі.-
Як подумав, так зробив
Панас при нагоді.

Ціле літо працював.
Ріпку гарно поливав.
Восени на городі
Ріпку рвати планував.

Ріпка виростала.
Сили набиралась.
А потім достигла.
Великою стала.

Ось і осінь вже прийшла.
Ріпку рвати вже пора.
Смикнув ріпу він за чуб,
А вона сидить, як дуб.

Бо під ріпкою нору
Мишка вирила свою.
Держить мишка корінець.
Діду вже ввірвавсь терпець.

Відпущу тобі я ріпку,
Відгадай задачі швидко.
Сам я їх не розв'яжу.
А з бабусею все зможу.
(На вибір учителя)

Разом з дідом баба сіла.
Та завдання всі не в силу.
- Ой ,втомилася. Не можу!
- Може внучка допоможе

Внучко, поруч ти сідай.
Міркувати помагай.
(Завдання)

- Все, втомилася. Не можу.
Нехай собачка допоможе.
Ти собачко не сиди.
Міркувати поможи.
(Завдання)

І я втомилася. Не можу!
Може Мурка допоможе?

-Мурко, швидше поспіши.
Міркувати поможи.
(Завдання)
Киця швидко поспішала.
Так ,що і мишку налякала.
Та впустила корінець,
Все сімейство стало в ряд.
Піднатужились і все.
Ріпка із землі повзе.

В казці дітки побували.
Гарно дуже працювали.
А тепер скажіть, будь ласка,
Чи сподобалась вам казка?

Конспект уроку

Щоб здоровим зростати, корисну їжу треба вживати!

Мета: поглибити знання учнів з основних правил харчування, розвивати пізнавальні та акторські здібності дітей, здатність аналізувати, робити узагальнення, збагачувати практичний досвід; заохочувати дітей до досліджень та експериментувань; розширювати знання дітей про те, що є корисним, а що шкідливим для їхнього здоров'я виховувати дбайливе ставлення до свого здоров'я.

Хід уроку

1. Організаційний момент

Ось дзвінок нам дав сигнал
Працювати час настав
Тож і ми часу не гаймо
Заняття з ОБЖД розпочинаймо.

А що ж означає абревіатура „ОБЖД” ?

2. Повідомлення теми і мети заняття

Сьогодні ми теж поговоримо про безпеку здоров'я. Наш урок про правильне харчування та його вплив на здоров'я людини. Ми навчимося вибирати їжу корисну для здоров'я і багату на різні вітаміни.

3. Актуалізація опорних знань

Діти, а від чого ж залежить здоров'я людини?
(від спадковості, навколишнього середовища, способу життя, правильного харчування).

4. Сюрпризний момент

Погляньте, до нас надійшов лист. Тут є загадка. Відгадаємо її і дізнаємось, хто нам прислав цей лист.

Усе солодке поважаю
Немов бджола гуду й кружляю
Смішний, товстий і невгамовний

Та ще й до вигадок невтомний.

Моторчик маю я на спині

Відомий кожній я дитині

- А ось і сам Карлсон. Діти подивіться – він якийсь кволий і невеселий

- *(Заходить Карлсон)*

– **Карлсон:** – Доброго дня усім. У мене болить живіт. Але я не захворів. Я просто наївся солодощів.

Учитель – Діти, а чи можна їсти багато солодощів? (Ні)

– Солодощі – це смачно, але якщо їх їсти забагато, то це здоров'я не додасть, а навпаки-людина часто хворітиме.

– Ми зваримо тобі чаю з ромашки. Запам'ятайте, ромашка-це лікарська рослина, а відвар з неї допомагає зняти біль (учитель робить чай). А що це в тебе в руках?

– **Карлсон:-** Я щойно з магазину. Накупив собі різної смакоти. Ось у мене солодка газована вода, чіпси, сухарики. А ще нащось я купив моркви, цибулі, буряка і капустину.

– Діти, а хто з вас полюбляє газовану воду, чіпси і сухарики?

– А як ви вважаєте, ці продукти корисні для здоров'я? Про це ми дізнаємось провівши деякі досліді.

Дослід 1:

В пластиковий стаканчик покладемо картонну лійку з ватним тампончиком. Налийте сюди солодкої води з іншого стаканчика. Бачите, вата стала зеленою. Її пофарбував хімічний барвник, що є причиною різних хвороб людини. До того ж у такі напої додають кислоту, ароматизатори, вуглекислий газ, що теж шкодить нашому організму.

– Діти, то чи слід пити такі напої?

Ось у нас є два кошики: один для корисної їжі, а другий для шкідливої.

– У який кошик ми покладемо солодкі напої? Чому?

Дослід 2:

– А ви любите їсти чіпси?

Уважно подивіться на чіпси: вони жирні, смажені, оброблені різними приправами і барвниками, що шкодять нашому організму.

Візьміть серветку, притисніть її до чіпсів. Що ви бачите? На серветці залишились масні плями.

Візьміть склянку води та покладіть чіпси, розмішайте.

Бачите, вода стала брудною від барвників.

При смаженні часточки їжі горять і утворюють дуже шкідливі речовини. І весь цей бруд залишається у вашому кишечнику.

– Діти, то чи можна їсти чіпси?

До якого кошика ми їх покладемо.

Дослід 3:

Ось тут , Карлсон прикупив ще й сухарики. Подивіться на сухарики, що лежать у вас на тарілці. Якого вони кольору? (Червоні). А хліб може бути червоного кольору. Понюхайте їх, вони також оброблені штучними ароматизаторами. Отже, ми можемо зробити висновок: Що сухарики також оброблені і ароматизаторами, і барвниками та ще й підсмажені.

– До якого кошика ми їх покладемо?

Діти, а чи всі сухарики шкідливі?

Але, є і інші сухарики, що подають до супу наші мами. Ці сухарики не смажені, а сушені з доброго хліба. Вони багаті на вуглеводи, які необхідні нашому організму.

– До якого кошика ми їх віднесемо?

Карлсон: – Що ж виходить, що все що я накупив – шкідливе?

– Ні не все. А щоб здогадатися, які ж продукти Карлсон купив корисні проведемо вікторину.

6. Вікторина „Відгадай загадку ” + Індивід „Склади ціле”.

Наші діти підготували загадки, а ваше завдання буде уважно слухати і відгадати, що це. А ось інші діти отримують індивідуальне завдання. Вам необхідно скласти цілий малюнок ось з таких маленьких частинок.

Мене полюбляє кожна сім'я.

Щоб спокійно зимувати.

Садять всі мене багато.

Люблять вранці й на обід.

Так і кажуть другий хліб.

Я від моркви красивіший.

Червоніший і товстіший.

Український борщ чудовий.

По усіх краях відомий.

У борщі я головний .

Борщ без мене несмачний.

А я хлопчик білозубий.

Ви мене не бійтесь люди.
Хоч гіркий я – та корисний.
Всім мене потрібно їсти.
Хто мій зуб з'їдає сміло.
Здоровим буде неодмінно.

А я смачний і кругленький.
Маю щічки червоненькі.
До смаку я в кожній страві.
Роблять соки і приправи.
Соус, борщик і салат.
Люди з радістю їдять

А на мене нарікають,
Що до сліз я допікаю.
Вибачте, та я не винна.
Бо я лікарська рослина.
Соком з медом почастую.
І здоров'я подарую.

- Одним словом всі відгадки? (овочі)
- Ну а наші картинки вже готові? Що на них утворилось?
- Діти, чи корисні овочі для здоров'я?
- А які страви можна приготувати з овочів?

В наших предків овочеві страви були найбільш улюбленими.

Це борщ, капуста, печений гарбуз, квашені огірки, хрін, часник.

- А що це за страва?

Це салатик вітамінний.
І на смак він теж відмінний.
Бурячок і картоплинка.
Огірочок і морквинка.
Все змішалось у ньому.
Що це – зовсім не секрет,
Це салатик вінегрет.

7. Приготування страви

Сьогодні наші діти будуть справжніми кухарями і приготують салат „Вінігрет”.

Сьогодні це буде Максим, Нонна, Маша, Назар.

Пам’ятайте правила поводження з ножем:

1. Не грайтесь з ножем.

2. Не нахиляйтесь з ножем до іншої дитини.

3. Тримайте ніж за ручку, а не за лезо і будьте обережні.

– А чим корисний Вінігрет?

В ньому багато вітамінів, а вітаміни необхідні для життя людини.

Слово

„Вітамін” походить від латинського слова „Віта” що означає „життя”.

Якщо

вітамінів не вистачає, людина тяжко хворіє. А в організм вітаміни потрапляють

з їжею. Тож потрібно знати в яких продуктах є необхідні вітаміни.

Серед нас

присутні вітаміни, які хочуть познайомитись.

8. Інсценізація. Ми корисні для людини.

Всі: Добрий день! Впізнали нас?

Ми – вітаміни.

Дуже корисні людині.

Я вітамін на ім’я „А”

Хоч не великого я зросту.

Корисний дуже для дітей.

Сприяю правильному росту,

Нормалізую зріст людей.

Мене багато в моркві, сирі.

А також в риб’ячому жирі.

Достатньо в маслі та помідорах,

В цибулі, яйцях теж багато.

Я теж важливий вітамін.

Звуся „С” запам’ятайте!

Мене вживать не забувайте

Бо і простуді я запобігаю.

І росту вашому сприяю.

Та кровообігу допомагаю.

Живу в помідорах і картоплі

Капусті, навіть часнику

А ще в лимоні та цибулі,

Продукти всі ці до смаку

Я вітаміном „В” зовуся ,

За справу нележку беруся.

Роботі розуму допомагаю,

Про фізичну працю я не забуваю.

А щоб мене достатньо споживати,

Горох, хліб житній слід вживати.

А ви про мене не забули?

Дружіть зі мною ви завжди.

Моя робота, якщо чули, –

Зміцнити ваші кісточки.

А звуся я – вітамін „Д”

Живу в печінці й молоці,

Квасолію, із яєць жовток,
Та й м'яса немалий шматок.

У сирі й рибу'ячому жири.
Хто це вживає молодці!

Хто дружить із нами буде
Той турботи всі забуде.
Виросте міцним і здоровим
Переможе **всі хвороби!**

9. „Вибери правильно”

В цій грі ми пригадаємо правила харчування. Якщо правило Правильне – плескайте в долоні, якщо ні – сидіть тихо.

- Їсти потрібно 4 рази на день +
- Можна переїдати –
- Під час вживання їжі можна крутитись –
- Їжа повинна бути різноманітною +
- Їсти потрібно швидко, не пережовуючи їжу –
- Не захоплюватись надмірно солодощами, виробами з тіста, солоною їжею +

10. Гра „Вітамінний потяг”

– Перед вами вагончики з назвами вітамінів з порожніми віконечкам. Вам необхідно вставити картку з продуктами харчування у відповідне віконечко.

(Молоко, твердий сир, житній хліб, риба, м'ясо, сир домашній, помідор, яйця, горох, цибуля, лимон, гречка.)

(Чорна смородина, масло, картопля, капуста, лимон, виноград, морква, апельсиновий сік.)

11. Фізкультхвилинка:

Щоб здоровими зростати,
Нам про зарядку потрібно пам'ятати,
Руки вгору підніміть
І додолу опустіть
Вправо, вліво нахиліться,
Кругом себе поверніться.
Раз присядьте, два присядьте
І за парти тихо сядьте.

12. Гра „Назви зайве”

Учитель називає ряд продуктів, а діти мають назвати те, що в цьому

ряді зайве і пояснити.

- Вінегрет, гречана каша, червоний борщ, чіпси.
- Компот, трав'яний чай, молоко, солодкий газовий напій.
- Сухарики, цукерки, жувальна гумка, салат з капусти.

13. Робота з прислів'ями.

- Що таке перли (Дорогоц. камінці)
- А що є перлами українського народу? (Прислів'я)
- Які прислів'я ви знаєте?
„Без їжі і віл не потягне”
„Людина не живе, щоб їсти, а їсть, щоб жити”
„Здоров'я за гроші не купиш ”

14. Робота з віршами

Усе в житті піде чудово.
Якщо будеш ти здоровим.
І духовно і фізично.
Будеш людям симпатичний.

Знаєш ти і знаю я
Найбільше щастя – це здоров'я.
Здоров'я – це цінність.
Яку нам треба не загубить.

Щоб здоровим, сильним бути.
Треба нам про сум забути.
І частіше усміхатись.
Бо усміхнена людина,
Це здоров'я половина.

15. Підсумок.

- Про що говорили на уроці?
- Що нового дізнались?

Пам'ятайте: Щоб здоровим зростати, корисну їжу потрібно вживати.

Список використаної літератури

1. Артемова Л.В. Театр і гра: Вдома, в дитячому садку, в школі. / Артемова Л. В. – К.: ТОВ «Томіріс», 2002.
2. Бейер О. Формування духовно – моральних основ особистості, або Казка виховує і навчає, // Методична скарбничка вихователя №11, 2014, с.36
3. Зінкевич-Євстигнєєва Т.Д. Практикум з казкотерапії./ Зінкевич-Євстигнєєва Т.Д. - СПб.: Мова, 2000.- 324с.
4. Киричук О.І, Волошина Г.П. Підготовка учнів до сприймання нового тексту[Текст]/О.І. Киричук, Г.П.Волошина.// Поч. шк. - 1992. - №9-10. - С. 29-31.
5. Наталя Забіла. "Під дубом зеленим". Казки за народними сюжетами. Київ, видавництво «Молодь», 1954 р., стор. 43 – 45.
6. Пасічник А., Белова В. Казка як засіб розвитку словесної творчості//Дошкільне виховання №10, 2009, с.11.
7. Пересунько Т.М. Лінгвістичні казки на уроках української мови // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2008. - №12. – С.2
- 8.Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям. – К.: Радянська школа, 1977. – 341 с. Сухомлинський В. О. Батьківська педагогіка. К.: Рад. школа., 1978. 264с.
- 9.Ткачук Г.П. Методика позакласного читання у початкових класах: Навчально-методичний посібник / Г. П. Ткачук. – Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин О.В., 2010. – 264 с.
10. Франко І.Я. Коли ще звірі говорили. Передмова // І. Франко. Збір. творів: У 50 т. – Київ, 1979. – Т. 20.– С. 74-172.
- 11.Шахрай В. Педагогічні умови формування ціннісних орієнтацій підлітків у діяльності дитячого театру / В. Шахрай // Рідна школа. – 2002. – № 5. – С. 66–68.